

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 101
תמוז תשע"ו

מוקד העירוב השכונתי
בני ברק
054-84-83-320

בעייתי, לא קשה להם שלא לטלטל, והם לא צריכים לחשוב פעמיים אם אי אפשר למצוא איזה קולא לטלטל.

לעומת זאת יש אנשים שהורגלו לטלטל במקום מגורם על סמך העירוב, שמפוקח ע"י רב העיר המוכר להם, והם רגילים לסמוך עליו. ומעולם לא נפגשו עם השאלה האם מותר לטלטל. אנשים אלו כאשר הם מזדמנים למושב, שבו אינם מכירים את הרב, ולא שמעו את שמו כלל, דבר פשוט אצלם שיש עירוב ואפשר לטלטל. הם בכלל לא חושבים לברר, ואפילו בישובים שרוב התושבים אינם שומרי שבת, שבהרבה מהם אין עירוב, או שהוא הופסק ונפסל במשך הזמן, כמו שהבאנו בגליונות האחרונים מכמה מושבים, הם מסתפקים בכך שהמשכיר המסורתי אומר להם שיש עירוב, או שבכלל לא יודעים שצריך לשאול אם יש עירוב, והם מטלטלים בחופשיות בכל מקום, ומגיעים לידי חילול שבת רח"ל, בטלטול במקומות שאין בהם עירוב כלל.

מאז הוצאת הגליונות "תיקוני עירובין", מתפתחת הקבוצה השלישית, האמצעית, אנשים שיודעים להבדיל בין מקום שיש עירוב טוב ואפשר לטלטל, לבין מקום שהעירוב אינו ברמה טובה, ושם לא לטלטל למרות שבאזור מגוריהם הם סומכים על העירובים הטובים, ומטלטלים ע"י הילדים או ע"י נשים, לאחר שהם יודעים שחברם הטוב והיר"ש, מתמסר ומפקח כל שבוע על העירוב, ולפעמים הם גם תורמים קצת לקופת העירוב השכונתי. למרות שכבר הורגלו לטלטל ולצאת עם העגלות לגינה בשבת אחר הצהריים, בכל זאת כאשר יוצאים לנופש למקומות אחרים, הכשרות שם היא אחרת, הרמה היא אחרת, ושם לא מטלטלים! גם אם המשכיר יאמר שיש עירוב טוב, ויש רב

סדרת שיעורים עם תמונות על העירובים בזמנינו

בשבוע האחרון נפתח מסלול חדש במערכת הפעילות של "מוקד העירוב", סידרה של שיעורים מסודרים לפי נושאים, להחדרת התודעה של הלכות עירובין בצורה מעשית ומוחשית ביותר, להגיע למצב שבו המשתתפים והשומעים יוכלו לבד, להבחין ברמת הכשרות של העירוב, שיראו בדרךם או במקום הנופש שישוהו בימי בין הזמנים.

עשרות אברכים השתתפו בשיעור הראשון שהתקיים בשבוע בני ברק, מתוכם היו גם אחראים על עירובים, וכן הצטרפו עשרות ילדים מכיתות שונות. השיעור הראשון התמקד בדיני צורת הפתח, דיני העמודים ודיני החוטים, שבהם עיקר השימוש כיום בעשיית העירובים. במהלך השיעור הוצגו עשרות תמונות של עמודים וחוטים שיש בהם שאלה הלכתית, וביניהם דברים פסולים או מפוקפקים, שהתגלו בעירובים ברחבי הארץ, על חוטים שקשרו מן הצד, עמוד שראשו מורכב בצורה פסולה, עמוד שהוקף בגדר, חוט שוקע ומתנדנד, ועוד. היו דברים שנעשו ע"י האינסטלאטור של המועצה, שלא רכש ידיעה מוקדמת בעירובים כלל, ולא היה ת"ח שמפקח עליו, ואף אחד לא ידע לומר לאחראי שהוא בודק כל שבוע עירוב פסול לחלוטין, עד שהרב ביקש ממוקד העירוב לבדוק, וגילה שאין לו עירוב לעיר. והיו דברים שהאחראי ידע על ההלכה אלא שמצא סכרא להתירם, ודעת פוסקי זמנינו שהם פסולים.

לאחר השיעור הגיעו תגובות רבות מהמשתתפים, שהתמונות הכניסו אותם בבת אחת להבין ולהבחין, לדעת ולהכיר, את צורת העירוב, צורת הפתח ההלכתית והמעשית, בצורה קלה וברורה. השומעים הרגישו לאחר השיעור, שעכשיו כשיראו עמוד, הם יוכלו לדעת אם הוא כשר או תלוי במחלוקת או פסול לכו"ע. אין ספק שהלימוד הזה הוא נחוץ לכל אדם, אנו פוגשים בהלכות האלו כל שבוע, היכן מותר לטלטל, והיכן אסור לטלטל, וכשאדם יודע מה נחשב פסול או פקפוק, והוא ניגש ורואה את העמודים של העירוב, קל לו יותר לקיים ולהישמר מטלטול במקום האסור. אחד המשתתפים שאל כבר למחרת על העירוב במקום מגוריו, שלפי הנלמד בשיעור הוא הבין שיש שם בעיה, וזכה לעשות בו תיקון חשוב מאוד.

בימים אלו שוקדים להרחיב את מסירת השיעורים במקומות נוספים, בשכונות ברחבי הארץ, בתלמודי תורה, ובקעמפים שיהיו בעז"ה בימי בין הזמנים. מי שיכול לסייע בענין זה, שיתקשר כעת לטל' של מוקד העירוב, ויזכה בזיכוי הרבים, בלימוד ההלכה ובקיומה למעשה.

יש שתי קבוצות, ויש קבוצה שלישית

העולם מתחלק בענין זה, לשתי קבוצות של אנשים, יש אנשים שלא מטלטלים בכל מקום שהוא, גם כשנמצאים בקרית ספר או בשכונה עם שערים הסגורים בשבת, הם קיבלו הנהגה שלא לטלטל. תמיד יש דעות ושיטות בכשרות העירוב, הרבה דברים קשה לדעת כמאה אחוז שלא התחדש דייר שאינו מודה בעירוב. וכיון שקשה לברר בודאות איזה מקום מצליח באמת לפקח על כל הדברים, ובפרט שיש הבדלים בין תקופה לתקופה, לפי גודל הקשיים וצוות העובדים שמתחלפים, לכן יש כזו הנהגה טובה להימנע שלא לטלטל כלל מחוץ לבית. ויש בזה מעלה, שכאשר מגיעים למקום שהוא באמת

חשיבות ידיעת הלכות עירובין בשיעורים אלו

א. לדעת את הדינים, בהתאם למציאות בת ימינו

ב. לדעת לבדוק עירוב, אם הוא כשר לסמוך עליו

ג. לעורר ולהעיר בצורה נכונה

ד. לדעת לעשות עירוב לחצר ולמתחם בצורה מהודרת

היה שותף להמשך הפעילות הנרחבת של מוקד העירוב 054-48-33-20

מהשיעור בעירובין שנמסר השבוע

טוב, צריכים פיקוח ואישור שהעירוב עומד ברמת כשרות המועילה לפי דעת רבותינו גדולי הדור, ובראשם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שהנחה דרך ברורה בהרבה הלכות ובעיות המצויות בעירובים הכלליים, וכאשר הישוב לא אושר, או שהוא נבדק ואינו ברמה טובה, או שלא נבדק ע"י כשרות מוכרת, ברור חד משמעית, שלא מטלטלים גם לא ע"י ילדים קטנים.

הידיעה הזו וההבנה הפשוטה הזו, שכשרות עירוב של מושב, שאין בו דרישה גדולה, אינה ראויה לנו ולבני משפחותינו, גם כאשר נישאר תקועים כביכול בבית כל השבת, עדיין חסרה אצל חלק גדול מהציבור, והדברים מגיעים עד כדי חילול שבת ממש רח"ל, בטלטול במקומות שאין עירוב.

מגודרים, מצויים בעיות פרוצות. הסיבוב הזה היה להם טוב, ללמוד פרק בעירובין.

מה יכול להיות כשאומרים שהבד"ץ בודק את העירוב

בשער הראשי נשארה להם בעיה, לא היתה מעליו צורת הפתח, והם הסתפקו אם הוא רחב י אמות, ואין בו דין עומד מרובה, לכן הם רצו לסמוך על הרחבת ההיקף שהיה שם עם צורות הפתח, עד הדירה של אחד מצוות הישיבה. המוקד עיץ להם שלא יהיו תלויים בו [כיון שהוא ידע שיש בו בעיות], ולכן אמר להם שיסגרו לפחות חלק מהשער, באופן שלא יהיה פתח י אמות, ושימו דבר שימנע את פתיחתו [כגון שיקשרו את אמצע השער לאחד מהתומכים של השער], ויהיה להם עומד מרובה להשלים את היקף המתחם.

אמנם השואל טען שהוא רואה שהעמודים של ההיקף הנוסף, עמודים טובים וישרים, ונראה שזה עירוב טוב ומפוקח. וכן הם שאלו מישהו מהמקום, ואמר להם שהבד"ץ שולחים כל שבוע מישהו לבדוק את העירוב הזה, והישיבה משלמת על כך.

לאחר השבת התקשר האברך השואל ואמר, שהלך בשבת לראות את ההיקף, ומצא בהמשך כמה בעיות, צורת הפתח עוברת על תל המתלקט, ויש שיחים גבוהים מתחת הפתח. ויש חומים רפויים, שניכר שלא משגיחים עליהם טוב. הוא שאל את הבן של אחד מהצוות האם הבד"ץ בודקים את העירוב הזה כל שבוע, כמו שהוא שמע קודם לכן, והוא אמר לו שהעירוב נבנה ע"י הבד"ץ, אבל הם כבר שנתיים לא בודקים אותו.

לברר רק במקורות מוסמכים

מדבר זה אנו לומדים, שיש מקומות שהתחילו ברמה טובה, ואח"כ לא היה תקציב להמשיך ולשלם כל חודש את הסכום הנדרש, והפסיקו לבדוק, או שהפקידו את התפקיד ביד בחור כלשהו, שגם הוא מוסר לחבירו, וחבירו לחבירו. כמובן שבמשך זמן קצר מתחדשים בעיות שהבחור אינו עירני להם, וכן יש דברים שמתקלקלים וצריך לתקנם, ואם התיקון נעשה ע"י מי שאינו בקי בהלכות, יתכן שיהיו בו טעויות, עד כדי פסול ממש.

לכן צריך להקפיד לברר את ענין העירוב באחריות ובהירות. בכל מוצר כשרות יש חותמת המעידה על כשרותו, ולעולם לא נסמוך על בעל הבית בישוב שאומר שכל המוצרים בהכשר הבד"ץ, משום שידוע שהיו בזה הרבה רמאויות. תמיד נדרוש תעודה וחתימת. בעירוב אין תעונות כשרות, אין חותמת, קשה לדעת אם אומרים אמת, וגם אם לא פג התוקף, אם הם עדיין ממשיכים לפקח ולתקן. ומשום כך צריכים לברר דוקא אצל המוקד והרבנים המוכרים, אם הם יודעים מה המצב נכון לעכשיו. ואם אין אישור, אין תעודה, לא נסמוך על סתם שמועה, ונוכה לשמור שבת כהלכתה.

מה עושים כשאין מידע במוקד העירוב

במקרים רבים אנו נתקלים בשאלות מישובים חדשים שאינם מוכרים לנו, ואיננו יודעים לענות מהי רמת הכשרות של העירוב הנמצא שם, אם יש בכלל. האנשים שמתקשרים נבוכים ואינם יודעים מה לעשות.

והנה בכל נושא בכשרות, בשחיטה, במאפה, במוצרי חלב, תפילין ומוזוות, ועוד, אם יביאו לנו דבר שאיננו יודעים מאיזה כשרות הוא, גם אם יאמרו לנו שהרב של המושב אומר שזה למהדרין, לא נסמוך על כך, ולא ניקח אותו אפילו בחינם. כיון שאנו יודעים שבדבר שמצוי מכשול או חוסר פיקוח, איננו סומכים אלא על מי שאנו מכירים, גם כשלא נאמר שבישוב הדברים אינם כשרים ח"ו.

קך גם בעירוב, איננו זקוקים לדון אם בישוב הזה עושים כשר או לא, הרי אנו יודעים שהמכשולות מצויים, עשרות ישובים נבדקו על ידינו והיו בהם בעיות חמורות ביותר, שחלקם מדובר בדברים הפסולים לפחות לפי עיקר הדין וההלכה. יתכן שבאותו ישוב המצב אחרת, אבל מהיום יש כלל בידינו, לא מטלטלים במקום שאינו תחת פיקוח כשרות מהודרת.

"אוכל מביאים איתנו מהבית, ואת התינוקות משאירים בשבת בתוך הבית"

מתי צריך לעשות עירוב בין המשפחות במתחם הנופש

בין השאלות שהגיעו ממקומות הנופש, היו שאלות רבות של אנשים שבאו עם הידיעה שהם לא יטלטלו בישוב כלל, אלא רק בבנין שבו הם נמצאים. ושאלתם היתה האם הם צריכים לעשות עירוב חצרות בין החדרים שבתוך

לעומת זאת רבים כבר התעוררו לנושא, ויודעים שלא לטלטל בישובים כלל. ומתקשרים לברר כיצד לעשות עירוב לחצר למתחם.

אנשים רבים בודקים את החצרות ומתקנים בהם עירוב

ימי בין הזמנים עדיין לא הגיעו, אבל יש אנשים ואפילו ישיבות, שכבר הרחיבו אותו והקדימו לנסוע לשבתות נופש בימים אלו, מחמת "מצוקת הדיר" כביכול, במחירי הדירות בזמן העומס. איננו נכנסים לעצם הענין מה ראוי לעשות, שאין כאן המקום לדון בדבר, וכ"א יעשה ע"פ התייעצות עם רבותינו מורי דרכינו. ועכ"פ במערכת הטלפונית של מוקד העירוב, מגיעות מידי שבוע שאלות רבות מקצוות הארץ, כיצד לבדוק את המתחם ולתקן את הפרצות שבו.

בין השאלות שמוגיעות מידי יום שישו ממקומות הנופש, מאנשים שמנסים לאלתר כל מיני פתרונות לעשות עירוב לחצר שבו הם מתארחים, יש הרבה פתרונות יצירתיים, שמוקד העירוב צריך להתמודד עם השאלות, ולבחון מיד כל דבר ודבר האם הוא כשר או שאינו כשר, ובעיקר לאמוד בכח הדמיון האם יכול להיות איזה מקרה שתהיה בעיה, כיון שדרך הטלפון הוא אינו רואה את המקום המדובר, ובהרבה מקרים יכול להיות פרטים נוספים שמשנים את הדין, והשואל אינו יודע שצריך לומר אותם. הנסיון שרכש מוקד העירוב בבדיקת העירובים השונים, מסייע בידו להביא את השואל, לשים לב ולומר את הפרטים הנוספים הנוגעים לדין ולהלכה.

איך אפשר לעשות לחי מקרטונים

אחד האילתורים ששאלו השואלים, במקום שהיו צריכים לעשות צורת הפתח, הם קשרו חוט לבנין ולא מצאו קרש לעשות ממנו לחי, ולכן התקשרו ושאלו האם הם יכולים לעשות לחי מקרטונים.

והנה בדרך כלל קשה למצוא קרטון בגובה מטר, כשיעור י טפחים, אא"כ פותחים אותו ופורסים אותו. ואין לו יציבות כלל, לכן אי אפשר להעמיד אותו יציב אלא באופן שיש גדר רשת או סורג שאפשר לפרוס אותו ולקשור אותו לגדר, אבל אם לוקחים שני קרטונים, אפשר להעמיד אותם בלי שום חיבור, והשאלה האם זה כשר ללחי.

לחי משני קרטונים זה על זה

השואל לא ידע לומר במה הוא מסתפק, למה שלא יחשב לחי, והמשיב היה צריך להרצות לו את כל הפרטים. קרטון, מצד החומר שלו, אין בו בעיה, אין דין מאיזה חומר לעשות את הלחיים. אבל יש תנאים אחרים

שצריכים בו. א. צריך שהלחי לא יפול ברוח מצויה, ולכן קרטונים ריקים זה על גבי זה פסולים אף כשאין רוח, כיון שאם תהיה רוח הם יפלו בהרבה מקרים. ובשביל זה היה מספיק לשים בתוכם אבנים וכדומה. ב. צריך שהלחי יהיה חזק באופן שראוי להעמיד עליו דלת של קש (שו"ע סי' שס"ב ס"א), ולכן אם הקרטונים לא קשורים חזק, אינם כשרים. ג. כשמונחים שני קרטונים זה על זה, צריך שפניהם יהיו שווים זה מעל זה, שלא תהיה בליטה באמצע הלחי, ויהיה דין פתחי שימאי.

הפירצות מצויות בגדרות המתחם שמתארחים בשבת

ביום שישו האחרון היתה משפחה חרדית שאספה את כל קרוביה ונסעה לישוב ידוע בדרום, ושכרה מתחם של ישיבה תיכונית. שני אברכים מתוכם הספיקו לקרוא כמה גליונות של תיקוני עירובין, ולמדו שמצוי שיש בעיות גם כשמדובר במתחם עם גדרות טובות, והם דאגו לבני המשפחה שלא ישלשו בטלטול האסור. השניים הגיעו עם הקבוצה, ופנו מיד בצהרי יום שישו לבדוק את הגדרות. הסיבוב לא היה קצר כ"כ, במהלך הסיבוב הם התקשרו כמה פעמים. כל מקום שהם מצאו פירצה קטנה, הם לא רצו להחליט בעצמם, [שלטענתם הם לא יודעים לפסוק בהלכות עירובין], אלא התקשרו למוקד, תיארו את הפירצה, ושאלו את הדין.

בסוף הסיבוב שארך יותר משעה, הם סיכמו את הפירצות שהיו, שבשנים מתוכם היה צריך תיקון. בשיחה האחרונה הם הודו למשיב שענה להם בסבלנות כל מקום לפני ענינו, ואמרו שאכן הגליונות צודקים, גם במקומות

הבנין. והיו בזה הרבה שאלות שונות ומקרים שונים. יש שהיו משפחות שונות בדירות נפרדות וכל משפחה אוכלת בדירתה, יש מקרים שהיו כמה משפחות מאותה משפחה, שישנים בדירות נפרדות ואוכלים יחד בחדר אוכל אחד. ויש מקרים שהשאלה היתה על כמה משפחות באותה דירה, שכל משפחה קיבלה חדר, ואינם אוכלים כלל בדירה, אלא במקום אחר, רחוק מאותה חצר. האם כל אלו צריכים לערב, או שאינם צריכים לערב. והאם מותר להם להוציא מהדירה לחדר מדרגות, או שאסור להם.

והנה יש בזה כמה חילוקי דינים, ופרטים רבים. קשה לכלול את כל הדינים והפרטים בסיכום קצר, ומן הראוי בכל מקרה להתקשר ולשאול, מפני שלפעמים צריך לשים לב שיש שינוי בדין. ומ"מ נקוט בקצרה את עיקרי הדינים, עד כמה שאפשר להביאם בצורה מובנת וברורה.

כללי העירוב והטלטול במתחם הנופש בקצרה

א. אם כולם אוכלים בחדר אוכל אחד, אינם צריכים עירוב.
ב. מצוי שמגלים שיש עוד דירה, בבנין או במתחם, שמושכרת למישהו אחר שאוכל בנפרד [או שהתינוקות יונקים ואוכלים את מזונם בחדריהם], יש להניח פת עירוב.

ג. אם יש דירת גוי או מומר בבנין או במתחם, תלוי, אם יש שני מקומות אכילה מלבדו, צריך לשכור ממנו את מקומו ואח"כ לערב בפת. ואם אין אלא מקום אחד מלבדו, לא צריך לשכור ממנו, [ובמקרה שמדובר בחילונוי שאינו גוי, רצוי להניח פת מספק].

ד. אם לא אוכלים כלל בבנין או במתחם, אלא הולכים לאכול את הסעודות במקום שנמצא מחוץ למתחם, הדירות, נחשבות כחצר, ואין צורך בעירוב ביניהם. ומותר להוציא מהחדרים לחצר [אם היא מוקפת], כדין כלים ששבתו בחצר, שמעבירים אותם מחצר לחצר.

אמנם יש מחמירים בזה (ספר חכמת הלב), משום שיטת רש"י שחורבה שלא אוכלים בה והיא של בעלים אחרים, אסור להוציא ממנה, למרות שאינה דוורים האוסרים. ולשיטתם קשה למצוא פתרון להתיר דבר כזה.

ה. במקרים שיש היקף עירוב כשר בשכונה, והבעיה בעירוב היא רק שלא שכרו מהמורים, מותר לאורחים הנ"ל שאינם אוכלים סעודת שבת בדירתם, לקחת את העגלה והחפצים עד לאולם שנמצא בתוך העירוב, אך לא להכניסם לתוך האולם, כי מקום האכילה הוא כבית, ואסור להכניס אליו חפצים שהגיעו מחצר שאינה מעורבת עם הבית.

ביאור החילוק בין אוכלים כולם יחד לבין משפחה לבד

והנה צריך לבאר מה הטעם שאם אוכלים יחד, אינם צריכים עירוב, הרי הם שווים בדירות נפרדות. וביאור הענין הוא כך.

א. באופן שיש כמה משפחות, שכל בני המשפחות אוכלים את סעודות השבת יחד בחדר אוכל אחד, ואין בכל הבנין עוד אנשים אחרים שאוכלים בחדר אחר, אינם צריכים לעשות עירוב. משום שכולם נחשבים כדירה אחת, כמ"ש השו"ע "מקום פיתא עיקר" (שו"ע סימן ש"ע ס"ה). עיקר מקומו של האדם הוא מקום אכילתו, ורק שם הוא אוסר. וכיון שיש רק מקום אכילה אחד, אין את מי לערב. העירוב נועד לחבר בין שני מקומות של דוורים, וכאן יש רק מקום אחד. או אפשר לומר בנוסח אחר, שיש כאן עירוב, פת העירוב נועדה לומר כאילו כולם דרים בבית הזה שהניחו בו את העירוב, והנה כאן הם באמת אוכלים ודרים בבית אחד.

ב. הבעיה המצויה היא שבהרבה מקרים מגלים שיש עוד דירות אחרות שמושכרות לאנשים אחרים, וזה קורה גם כששוכרים מתחם של בית ספר או ישיבה וכדומה, שמגלים אח"כ יש דירות של הצוות, או של העובדים שמושכרות במשך השנה, וגם אם הם עצמם לא נמצאים, הם נותנים את הדירה לאחרים. ובפרט בבתי הארחה, שיש להם חדרים פנויים ומשכירים אותם. עשרות פעמים היו אנשים שהתקשרו ביום שישי ואמרו, שהגיעו למקום וגילו שיש עוד מישהו באותו בנין, או באותו חצר ומתחם.

לכן צריך לבדוק היטב את כל החדרים שאינם בשימוש, ואם מגלים שיש עוד דייר, הדין הוא כדלהלן. אם הדיירים כולם שומרי שבת, אפשר לזכות פת, ולהניח עבור עירוב לכולם, אפילו בלי לומר להם, מפני שזוכין לאדם שלא בפניו.

אבל אם יש מישהו שאינו שומר שבת, או עובד גוי, הדין תלוי. אם יש שתי מקומות אכילה בלעדיו [דהיינו שני יהודים וגוי], צריך לשכור ממנו את רשותו. ואם יש רק מקום אכילה אחד מלבד הגוי, אין צורך לשכור ממנו. מפני שכתב השו"ע (סימן שפ"ב ס"א) "הדר עם העכו"ם בחצר, אינו אוסר עליו, עד שיהיו ב' ישראלים דרים בשני בתים וכו'". ולגבי חילונוי, ראה בע"ה בגליון הבא.

שימת לב גדולה נדרשת לפקח על הענפים הסמוכים לעירוב

במקביל לפעילות המתרחבת, המשיכו במקוד העירוב גם בבדיקת העירובים ברחבי הארץ. באחד הימים נסע הבודק לעיר בצפון, שהרב של בית הכנסת ביקש ממוקד העירוב שיבואו לבדוק את העירוב, האם בעל התפקיד עושה את הדברים כהלכתם, מפני שהוא חשש מליקויים מסוימים. בדרכו לאותה עיר, הוא ירד בדרך לחמות למי שיקח אותו משם והלאה, כיוון שבינתיים אין למוקד תקציב לרכב נהג, שיקח את הבודקים למושבים ולערים הרחוקות, והם נאלצים למצוא דרכים שונות ע"י אוטובוסים להגיע לכל מקום.

בשעת ההמתנה, הוא חיפש איזה עירוב הוא יכול לראות מסביבו. בסמוך למקום שהמתין יש אזור קטן שיש בו משפחות חרדיות, והם עשו עירוב שכונתי לאותו רחוב. הבודק חיפש את צורות הפתח של המקום ההוא, עד שמצא לחיים, המסמנים שכאן יש עירוב שכונתי. אחד הלחיים היה עשוי מברזל

בצורה טובה. והוא עבר ללחי השני, וראה שהענפים ממלאים את החלל, ומפסיקים בין הלחי לחוט. בדיון זה נוקטים הרבנים שהענפים מהווים הפסק בין הלחי לחוט, והם פוסלים את צורת הפתח, כמבואר במשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק קי"ב) שאם יש גג המפסיק בין הלחי לחוט פסול. הוא המתין לשעת רוח מצויה, לראות אולי הם מתנדנדים ברוח, וא"כ אפשר לומר שאינם חשופים כגו, כמו שכתוב לגבי מחיצה, שאם היא מתנדנדת ברוח אינה מחיצה, [וכן מבואר במסכת טהרות, לגבי טלית המתנפנת ברוח, שאין לה דין אהל]. אבל הענפים גדלו כבר הרבה והתחזקו, ולא התנדנדו ברוח.

ענפים המפסיקים בין הלחי לחוט

יש לציין שצמיחת העצים וענפי השיחים, הוא דבר שדורש הרבה תשומת לב ועירנות של כל אחראי על עירוב. אין כמעט עירוב שאין לו מקומות שצריך לפקח ולגזום כל תקופה את הענפים, וקשה מאוד לבוא בזמן הנכון. בהרבה מקרים דוחים את הגזיזים, או שלא שמים לב אליו, עד שהוא מגיע למצב שפוסל או מעורר שאלה גדולה בכשרות העירוב.

ולכן אנו מזכירים ומעוררים שוב על הענין הזה, שבהתרשלות קלה יכול הדבר להגיע לחשש גדול, שהענפים ינדנדו את החוט, או יסיטו אותו מבין העמודים. ובפרט בעירובים שיש בהם לחיים, שהענפים מפסיקים בין הלחי לחוט.

ענף שגדל והזיז את החוט ממקום הלחי

בעירוב שכונתי אחר בעיר חרדית, ערכו בודקי מוקד העירוב בדיקה יסודית בתחילת החודש, כדי לראות איך האחראים החדשים מנהלים את העירוב. באחד המקומות היתה צורת הפתח בכניסה לחניה גדולה, המשמשת לכמה בנינים, החניה סגורה בגדרות מכל הצדדים, ונשאר בה רק פתח בכניסה, שהוא רחב יותר מ"י אמות, ולכן עשו בו צורת הפתח כדי שבחניה יהיה עירוב טוב ומהודר, ללא חשש של רשות הרבים או שכירות ועוד.

ענף העץ הסיט את החוט שעובר בתוכו

הבודקים הגיעו למקום, ראו את החוט במקום, והלחיים במקום, הכל נראה טוב ויפה, ורצו להמשיך הלאה. ולפתע עוצר אחד הבודקים ואומר, שבהתבוננות מרחוק החוט נמצא ממש בקצה הלחי, ואולי אפילו יוצא מהמקום שמעל הלחי לגמרי.

הם לקחו את המכשיר הידוע, הבקבוק והשרשרת, ומדדו, ובאמת גילו בעיה חמורה. יחד הם התבוננו מה גרם לטעות הזו, הרי ודאי שכאשר התקינו את החוט והלחי, זה היה טוב. והאחראים במקום הזה יודעים את ההלכות. עד

שאחד מהם גילה את הבעיה. החוט היה קשור למוט מברזל שמחובר בהמשך הקיר, ולא סמוך למקום הלחי, ובאמצע גדלו ענפים רחבים, והזיזו את מקום החוט.

בדיקה יסודית לגלות שינויים קטנים שיכולים לפסול

דבר כזה קשה מאוד לשים לב אליו, כיון שהאחראי רגיל לראות את החוט קשור ומתוח, ואין לו סיבה לחשוש שהשתנה משהו. אבל במציאות מגלים הרבה פעמים שהשתנו דברים קטנים שהם גדולים. במקרה זה גילו ענף שהזיז את החוט, במקרים אחרים מישוהו קרע את החוט וקשרו אותו בצד של העמוד, מחמת רצונו הטוב לסייע לאחראי, אבל כיון שאינו יודע את ההלכות הוא פסל את העירוב בצורה שהאחראי לא יכול לדעת על הדבר.

הפתרון שצריך לעשות מחובת ההשתדלות לדברים כאלו, לעבור כל תקופה בדיקה אחת יסודית על כל מטר בעירוב. לא חייבים לעשות את הכל ביום אחד, אפשר לחלק את הבדיקה לארבעה שבועות, חודש אחד יבדוק כל יום שישי רבע מהעירוב ביסודיות, והשאר כרגיל [חוטים ולחיים ופירצות]. ורצוי לקחת אברך נוסף שיצטרף לבדיקה היסודית, כגון אברכים שרוצים ללמוד ולראות עירוב, משום שכאשר יש אדם נוסף שישמע וישאל, הבדיקה נעשית יותר טוב, וגם אינה משעממת. והיה רצון שנוכה לגלות כל בעיה מיד ובזמן, ולתקן כהלכה, ולא ייצא מכשול מתח"י.

השקעת המועצה בעירוב זמני, ולימוד ההלכות של האחראי

הבודק הנוכח המשיך בדרכו צפונה, והגיע לעיר המבוקשת, ועבר עם הרב ועם האחראי על העירוב. בעיר זו יש עשוי תהליך בניה רחב מאוד, בונים בה מאות יחידות דיור חדשות, וכל פעם שמאכלסים כמה בנינים, התושבים דורשים להרחיב את העירוב, ולכן כל מה שעושים שם, הכל רק עירוב זמני. ובכל זאת אם עושים את העירוב הזמני מקרשים ואילתורים, אי אפשר לעמוד בכמות התיקונים הנדרשת כל שבוע. ולכן המועצה השקיעה בעשיית עשרות עמודי עירוב חדשים ויצוקים באדמה עם בטון, ושמו פתק עם למינציה על העמודים, ובהם כתוב "עירוב זמני לשבת" לסימון והודעה שמעבר לעמוד זה, אסור לטלטל בשבת.

יש לציין לשבח את המועצה שנתנה את ההשקעה הזו, היא באמת הכרחית ביותר אך מה אפשר לעשות שהרבה ערים מתחמקים מלתת את התקציב הנצרך לענייני הדת, וזורקים ומכללים את ממוזן הציבור על שטויות והבלים. הדבר ברור שאי אפשר לתת לאחראי לעבור יותר מידי, שגם כך יש לו מספיק תיקונים, כמה שעות כל יום שישי, הוא עובד לתקן דברים שהקבלנים הרסו או פתחו פתחים חדשים, ואם יהיה לו מידי הרבה תיקונים, הוא לא יספיק את הכל, ויצטרך

להקל, ולדעל על דברים המעכבים.

דבר נוסף יש לציין לשבח את האחראי המקומי, שמיד עם היכנסו לתפקיד בדיקת העירוב, הוא קבע מיד זמן ללימוד הלכות עירובין יחד עם הרב, ואמר שאי אפשר להיות בודק עירוב, אם לא יודעים הלכות עירוב. ואכן השליח של מוקד העירוב התפעל מידיעותיו, ומכשרונותיו למצוא פתרונות כשרים. באחד המקומות הורידו לו עמוד של העירוב, והוא קשר את החוט לראש השלט שלפי גדר האתר. הבודק שם לב שהעמוד של השלט אינו מגיע עד הקרקע, ולכן הוסיף לפניו קרש אחר שישמש כלחי, שיגיע עד הקרקע, למרות שאינו מגיע עד החוט. משום שהעיקר בכל מוחיצה ולחי, הם ה' טפחים הסמוכים לקרקע, ואפילו אם הלחי אינו מגיע עד החוט כשר, כיון שע"י דין גוד אסיק, דנים אותו כאילו עולה עד החוט, בתנאי שיהיה מכוון מתחת החוט.

צריך ללמוד ממקום זה את שני הדברים החשובים א. הבודק ילמד ויהיה בקי בהלכות, ב. אנשי המועצה ידאגו להביא תקציב מרווח לתקון העירוב בצורה הזקה וטובה. והיה רצון שתמיד בכל מקום, נקבל סיוע נכון.

נוכחות הגליונות גילה שהקבלן קשר את החוט מן הצד

לאחרונה מתקשרים הרבה מהקוראים לספר דברים שהם תיקנו בעירוב, או עשו עירוב, בעקבות קריאת הגליונות. בשבוע זה היה אחד מהסיפורים מאחד בחו"ל, שנמצא באיזה ישיבה שיש לה מתחם גדול, וכידוע בחו"ל אין עירוב ברוב המקומות, אנשים חרדים שגרים שם יודעים שבשבת לא מטלטלים כלל, [ורק לאנשים שבאים מהארץ קשה לקלוט את הדבר הזה, שיש מצב שאין עירוב. אנשי חו"ל מספרים שהם אומרים לאורחים שלא לטלטל ברחוב, והאורחים חושבים

שהם מחמירים. דבר בסיסי כל כך אינו ידוע – כשלא עושים עירוב, אין עירוב, ואסור לטלטל. ואכמ"ל]. הישיבה עשתה עירוב למתחם ע"י עמודים וחוטים, כדי שיהיה אפשר לטלטל מבנין לבנין, והעמידו בודק שיבדוק כל שבוע. קעת בונים במתחם שאחורי הישיבה, והישיבה עשתה הסכם חתום עם הקבלן, שישאיר את עמודי העירוב, שאם לא היו עושים חוזה, ודאי היו מורידים להם אותו.

בשבוע שעבר הלך הבודק וראה מרחוק את החוט מתוח כרגיל. ברגע הראשון הוא רצה לחזור וללכת הלאה, אבל הוא אמר לעצמו שקרא כבר כמה פעמים בגליונות "תקוני עירובין", שכאשר יש אתר בניה, יש בעיות בעירוב, וצריך לבדוק טוב וביסודיות. אם ככה זה בארץ ישראל, מסתמא גם בחו"ל זה יכול להיות. הוא התקרב עוד, וכבר ראה את אחד העמודים כשר כהלכתו, ושוב חשב לחזור וללכת מהמקום, אבל הוא החליט להמשיך לבדוק עד הסוף. הוא הגיע לעמוד השני, ובאמת הוא גילה דבר נורא. החוט היה קשור לעמוד של העירוב, אבל מן הצד ממש, בצורה שפסולה לכל הדעות.

התברר שהקבלן שהיה צריך להוריד את החוט כשנכנסו משאיות, החזיר את החוט לעמוד כדי לשמור על ההסכם החתום, אבל הוא לא ידע הבדל בין אם החוט קשור מעל העמוד או מן הצד. ובעצם זה הבדל בין עירוב כשר, ללא עירוב. האחראי התקשר בשביל כך למוקד ואמר, שלולי הגליונות הוא לא היה נוגש קרוב כל כך, והיה מסתפק בבדיקת החוט, והיה יכול לעבור זמן רב ולא היה יודע על כך, והיה איסור גמור לטלטל בין בניני הישיבה.

אנו מודים לה' שייכה אותנו להיות שלוחים לעורר נושא שהיה בבחינת מת מצוה, לפתח אותו וללמד את הצורה שצריך להתעסק איתו, כדי שיהיה כשר ולא יהיה מכשול, ובכל זאת כל זה רק בבחינת "השתדלות" שאנחנו מחויבים בה, ועדיין אנו זקוקים להרבה סייעתא דשמיא והשגחה פרטית בכל שבוע. זה בכלל לא פשוט לשים לב לכל הדברים שמשנתנים בהיקף של עיר או שכונה שלימה, והיה רצון שנוכה תמיד להצליח בתפקיד המיוחד, להמשיך ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה ומצוותיה. ולא ייצא מכשול ח"ו מתח"י.

- שימו לב לשינוי במקום השיעור לאולם ממוזג -

שיעורים לקראת ימי בין הזמנים

לקראת ימי בין הזמנים הבע"מ
נערכת סדרת שיעורים על עניני עירובים
עם הבעיות המצויות בזמנינו
השיעור השני יימסר בס"ד
ביום ראשון פרשת מסעי – כ"ה תמוז
בשעה 7:45 בערב
בבית המדרש "דרכי איש"
רח' אדמו"ר מגור – בני ברק
השיעור יימסר בליווי תמונות
מהעירובים בערים וישובים בארץ

שיעורים נוספים יתקיימו בעז"ה בקרית הרצוג – בני ברק

ובירושלים – באזור ישיבת מיר פרטים במ"ל: 054-8483320

לברורים בנושאי עירובין, וכן לתרומות וסיוע בהפצת הגליון:

ניתן לקבל את הגליון במייל כשר, לשלוח בקשה ל- A83320@GMAIL.COM